
KRIBBE EN KRUIS

DOOR

WILLEM EVERS

In de schommelende paardetram zat Lies den vallenden winteravond in te staren, door de wazige donkere landenverten, en haar oogen zochten onzichtbare dingen, die haar ziel voor zich verloren wist.

Mild was de zoelte van het zachte Decemberweer, die het half-open rammelende tramdeurtje binnenwoei. Begeerig snoof zij de lucht op; in haar weeke stemming, nu ze zijn huis naderde, bracht het herinneringen uit vreemde verten.

Een zomeravond met geur van kamperfoelie en een oud vertrouwd huis waarvoor een linde haar zoete roke spilde, bedwelmend zóó heerlijk, of er nergens meer iets te wenschen viel. Zijn arm om haar heen, ze voelde hem nog; zijn stem in haar oor, zij hoorde ze nog; zijn nabijheid van liefhebbenden jongen, o . . . . nee het werd te veel . . . .

Zij trok haar blik terug op de besloten intimiteit van de schokkende tram. Rechts voor-, en links achteraan de petroleumlampen, de eerste scheen naar buiten door rood, de tweede door groen glas. Zoo dorpsch, zoo rustig hier met de versleten rood-fluweelen randen der banken, en de weinige menschen. Zoo bekend, van vroeger jaren al. Heel de reis uit haar verre Geldersche stadje naar Rotterdam, daar de stad door, en op het Slagveld de oude tram naar Overschie, het huis . . . . na haar moeders dood ook haar thuis, waar haar schat, dus haar hart was, al bleef haar lichamelijk leven voortgaan binnen de bekende muren van het ouderlijke huis in Zutfen.

Moeders vriendin! Nu haar tweede moeder . . . . zou ze nooit ook in anderen zin moeder zeggen mogen? . . . .

Naast haar op de bank stond haar koffer, op haar schoot lag een bos stekelige hulst met mooi-roode bolletjes tusschen het donkere groen dat met haar mantelkleur vervloeide. Het bracht altijd zoo iets feestelijks op deze dagen in de donkere kamers.

Zoo, daar was de bocht al. Stootend stommelde de tram er langs,

dat de hulstbolletjes heftig schudden. Hier verliet de weg de Schie, waarlangs hij van Rotterdam af liep. Gelukkig behoefden zij op het zijlijntje niet te wachten, want de andere tram stond er al klaar.

Lies' eerste teleurstelling, dat er niemand aan den trein had gestaan, was verdwenen. Zoo alleen te komen, én eigen gedachten onbeteugeld te kunnen laten reizen, scheen achteraf toch beter.

Vooraf in deze sfeer, zoo vól, zoo overvol van hem, háár jongen. Dat bleef hij, hoé geleerd hij ook aan de Rotterdamsche Hoogeschool geworden was. Dat bleef hij, al had hij dit jaar ook met nog zooveel nadruk volgehouden, dat hij nooit één met haar zou kunnen worden, omdat zijn overtuiging zich door de studie gewijzigd had. Het oude geloof van vader en moeder kon hij niet meer belijden, Hegel was zijn man . . . . En toch háár jongen! Hoe hield ze van hem!

Bij de volgende wisselplaats stond de tram stil. Rustig ging het leven hier. Toch in de verte lag de roerige stad. Overdag kon je hiervandaan de kranen en elevators van de havenbedrijven zien.

Bellend naderde de andere tram; schurend schoven de remmen los, zwaar trok het paard aan, en spoedig denderde het vehikel weer in den ouden sukkelgang voort.

Tot het eind moest zij mee. Daar strekte ze in prettig gevoel, dat de reis nu voorbij was, haar beenen, voor de wandeling door het dorp, de rustige straat langs, waar de lantarens al gloeiden, de hooge brug over, waaronder het Schiewater kalmpjes golfde . . . . nog enkele minuten en dan stond ze voor het huis, week van ontroering om al het bekende.

Zou . . . .?

Mevrouw zelf opende. Haar omhelzing en moederlijke kus gaven Lies' wankle ziel steun. Het was zoo innig-goed hier. En het praten ontspande haar na het urenlang met zichzelf . . . . met Ben bezig zijn.

In de gezellige kamer liet ze zich willig in een gemakkelijken stoel neerzetten voor het erkerraam. Aan den anderen kant van het kleine tafeltje ging mevrouw zitten.

— „Het speet mij zoo, dat ik je alleen moest laten komen. Ik was van plan je te gaan halen van Maas. Maar laat ik nu juist bezoek

krijgen van een oude schoolvriendin, die met de Kerstdagen in Schiedam gelogeed is . . . . Ze bleef zóó lang, dat het te laat werd . . . . Ben had geen tijd, die is vanmorgen vroeg al weg gegaan . . . . een vriend van hem gaat zich verloven . . . . en Vader moest gister voor een dringende zaak naar het buitenland. Waarschijnlijk komt hij pas na Kerstmis terug . . . .”

— „Hoe akelig voor u!”

Voelde zij het als een verademing, of als een teleurstelling, dat Ben er niet was? Zij gaf zich geen rekenschap, liet zich warm in deze rustige sfeer zinken . . . . o, nu maar niet denken! . . . .

— „Och, zóó erg is het niet!”

Verwonderd keek ze mevrouw aan, dan, bang voor den schijn dat zij nieuwsgierig in een anders leven zou willen zien, liet ze haar blik weer door de volle kamer dwalen langs de schilderijen, de stoelen, de theetafel, het ouderwets groote buffet.

. . . . Maar in haar herinnering schoof plotseling de brief van Ben voor haar oogen, de noodlotsbrief: „. . . . ik wil er jou niet aan wagen. 't Is niet goed, als je geestelijk niet één bent, tóch met elkaar te willen gaan. Dan leef je langs elkaar heen. Zoo is het bij mijn ouders en dat wil ik niet . . . .”

Mevrouw praatte alweer door.

— „Heerlijk, dat je gekomen bent. Dan heb ik tenminste wat gezelschap van een oudere. Want Ben is geloof ik van plan, om met Kerstmis heelemaal weg te blijven . . . .”

Een donkere blos toog over Lies' gelaat . . . . Was het dan tóch niet waar, dat Liefde alles zou overwinnen? Joeg zij door haar komst hier, Ben weg? En dat, terwijl zij nog gehoopt had: met mijn grooten schat van liefde ga ik hem tegemoet, en dan moet het goed komen . . . .

Was het dan tóch verloren?

De kinderen, uit school, brachten afleiding.

Ze vlogen op Lies af, vergaten moeders vraag, waarom ze zoo laat kwamen, te beantwoorden.

— „Dag tante Lies,” jubelde Tootje, nog in haar blauwe manteltje, en met de zwarte muts op.

Een paar groote tranen — Lies kón ze niet houden — vloeiden gelukkig weg in het bont van Tootjes manteltje bij de omhelzing . . . „tante” Lies . . . zou het ooit „zùs” worden?

— „Wat word jij groot, Jaap!” bewonderde zij . . . O, afleiding!

— „Ik ben ook al negen!” kwam Jaap trotsch.

— „Wij hebben vacantie tot vijf Januari!” riep Tootje.

— „Wel, kind, wat een tijd!”

— „Piet en Willy hebben nog langer!” deed Jaap minachtend.

— „Maar die gaan ook op de H. B. S., hé? Waar zijn die eigenlijk?”

— „Willy is naar een vriendin in de stad, en Piet is met zijn klas naar het museum,” antwoordde mevrouw. „Ze zullen wel zóó thuis komen . . . Jongens, doen jullie je goed af?”

— „O,” ze schoot op uit haar gemakkelijke houding. „Mijn aardappelen staan op . . . Ik moet eens even kijken.”

Glimlachend, over al haar weemoed heen, zag Lies haar na. Ze deed nog steeds alles zelf, wist Lies. Dat was haar trots. Slechts had ze hulp van een jong dagmeisje, maar dat zou om vier uur wel vertrokken zijn.

Alleen nu weer, sloot ze haar oogen. Even bezinnen! Zij Ben hier weggejaagd gedurende deze dagen.

Was de kloof al zoo diep tusschen hen, dat al haar liefde de scheur niet meer kon heelen? Want als Ben haar ontliep beduidde dat: hij wist de scheiding noodig. En over enkele dagen Kerstfeest! Het zou hun verlovingsfeest zijn geweest . . . nu zat zij hier en Ben was weg; zij nam zijn plaats in.

Zou ze maar weer kalm heengaan, morgen iets verzinnen? O, maar ze had moederlijken steun zoo noodig!

En alleen weer naar Zutfen terug . . . de kamers in, waar de herinneringen hingen aan alles wat ze deze laatste maanden doorworsteld had om hém. Ze kón het niet. Een gebed zonder woorden verliet haar ziel, om hulp, om licht! De klok van de Roomsche kerk begon te luiden, roepend . . .

Er heerschte den vooravond van Kerstmis een vroolijke stemming

op de studentensoos. Morgen zou Kees zich verloven. Zijn vrijgezellenleven werd met scherts en zang uitvaart gedaan. Wie maar mee wilde fuiven was welkom.

Bolle Bob zat voor de piano en hamerde er de leutigste liedjes uit. De anderen stonden of zaten verspreid in groepjes, zongen en lachten en kletsten en taptten moppen, of debatteerden heftig. De levensjolijt sloeg er aan alle kanten uit.

Ben deed mee; zijn scherpe geest flitste naar iedere zijde zijn schitterende vernuften uit, een spel, dat zijn zoekende innerlijk voor elkeen maskeerde.

Hajo! Wat hielp het zware denken! Vroolijk zijn! Leven! Wijn en gezang! En lachen over alle narigheid heen. Kees uitfuiven van hun gezellige club, Kees, die morgen zijn andere leven in zou gaan, en in het voorjaar trouwen zou, na zijn doctoraal.

Ha! De stemming moest veel wilder worden. Vooruit! Hij zou ze eens opzweepen met een vurigen toast op Kees!

Recht overeind stond hij, en hief zijn gevulde glas. Zijn groepje juichte om stilte. Het rumoer verzachtte, Bob draaide zijn blozend gezicht van het klavier af.

— „Amice Kees!” De herrie dreef murmelend heen. „Nu wij als je vrienden met je staan aan den vooravond van je nieuwen levensstaat, zij het mij vergund, den blik terug te slaan naar de voorbij gevloten jaren, dat wij je als onzen braven Kees in het corps mochten bezitten . . . .”

Hij zette zijn glas neer.

„Deze muren kunnen getuigen van je vriendschap voor ons allen, van je bereidheid om met ons de lasten en lusten van het studentendom te dragen.

Als ik terugzie naar die jaren, dan komen mij tooneelen voor den geest . . . . onvergetelijk . . . . Dan zie ik ons samen hier als groenen binnenkomen, en hoor ik nog jouw brutale antwoorden tegen de lui, die dachten ons te kunnen negeren. Dan zie ik je temidden van een troep lui op je verjaardag, ons hier gul tracteeren. Allen weten we nog van de verrassing, dat je hier toen voor kaarsver-

lichting had gezorgd . . . hoe maakte je daarmee ineens sfeer! . . ."

. . . „Weer kaarsen halen!” werd er geroepen.

„En een kerstboom!”

Dreunend overstemde Ben: „Ik drink op je gezondheid . . . dat is het eerste deel van mijn toespraak . . . de rest komt straks . . . En wij drinken allen mee! Daar gaat-ie!”

Een gebrul brak los. Sommigen zongen het Integer, anderen begonnen met Io vivat, een enkele waagde nu reeds Crambambouli. De glazen gingen omhoog. Men dronk ad fundum.

Een paar jongeren werden uitgestuurd om kaarsen.

Eén draaide al bij voorbaat het licht uit, waarop een hevig tumult losbrak. In het donker betrommelde Bob met vaste vingers de toetsen.

Schimmig rezen de vage vormen van mensen en dingen langzaam uit het duister op. Even voelde Ben iets van verlangen naar het mysterie . . . Kerstnacht . . . o, nu met Lies samen ergens naar een kerk te kunnen gaan! Het bekoorde als een jongensdroom, die nimmer waarheid worden zou.

Zijn drukke stemming sloeg even geheel om tot peinzend zwijgen.

En toen de kaarsen kwamen, en het fantastische licht de jongensgelaten schemerig bescheen, werd zijn ontroering sterk. Waarom? Waar vandaan? Het wonder van den Kerstnacht, dat hem geen wonder meer was? Of Lies, die nu bij zijn moeder zou zitten . . . Lies, die hij liefhad . . . O nee, wèg die Jezusgeboorte . . . Voor het abstracte denken was dat geen wonder . . . en voor hém bracht de Kribbe de scheiding tusschen Lies en hem, onafwendbaar.

Maar vergeefs worstelde hij tegen. Kom, dan maar weer vroolijk zijn en wijn drinken en lachen!

Zij vroegen daar al om het vervolg van zijn speech . . .

Hij stond op, liep naar de piano, pakte Bob lachend bij de schouders en hief hem van het krukje af.

— „Kameraads! Het tweede gedeelte zal muzikaal zijn.”

Uit de veelheid der verzen die zich aan hem opdrongen, koos hij, terwijl zijn handen reeds de accoorden aansloegen en een melodie zochten: Du bist die Ruh . . . van Schubert.

Was dat niet toepasselijk op Kees . . . . en . . . . en op hem . . . .

Kehr ein bei mir, und schliesze du still hinter dir die Pforten zu. ¹⁾

O, kòn hij, als Kees, ook maar inkeeren tot den vrede van die schoonste liefde die de aarde kent. Het had morgen ook zijn verlov-ing kunnen zijn.

Hij zong, en ze luisterden, want de luidruchtigheid moest even rusten. En het kaarsenlicht weefde stilte.

Maar toen na de laatste pianoklanken de aandacht weer ontspande, vlamde de feeststemming hooger op.

Bens glas werd weer volgeschonken, en hij schroefde zich op voor het derde deel van zijn speech, waarin hij de toekomst voor Kees zonnig schilderde . . . . men onderbrak hem door hoera's, ten slotte dronken zij op bijna elken zin, dien Ben er uitgooide.

En aan het eind barstte het gejuich uit, Kees ging omhoog, Bob sloeg een vroolijke wijs uit de piano . . . . Ben ging de kamer uit . . . , toen op de gang vloog door zijn licht benevelde hersens de gedachte . . . . naar huis te gaan, hier niet langer te blijven.

Ze waren wel van plan geweest, dezen nacht een tocht te maken naar Utrecht in de auto van Dirk, om daar morgen enkele vrienden te bezoeken . . . . maar allo . . . . hèm zouden ze niet missen. Snel! Voor zij hem terughielden . . . .

Buiten sloeg de frissche wind hem koel in zijn warme gezicht. Een regenlucht liet enkele sterren door. Even ontнуuchterd uit de herrie, bleef hij op den kalmen Singel staan kijken. Vaag, op den achtergrond van zijn gedachten, besloot hij, dat het al na middernacht moest zijn: de klok van den Remonstrantschen-kerktoren was niet meer verlicht . . . .

Uit de garage in een zijstraat, haalde hij zijn motorfiets, trapte aan . . . . o wacht, zijn motorpak nog . . . .

Toen reed hij op den daverenden motor in een vaart de leege stad door. Even later scheerde hij langs de Schie. Om hem gierde de snelle wind, boven hem schoven de wolken langs een lichte hemelplek, die de maan deed vermoeden.

¹⁾ Kom bij mij binnen, en sluit stil achter u de poorten toe.

Kerstnacht! . . . . O, hij kòn er niet meer aan gelooven. Jezus: een idee! Het soesde in zijn hersens. Was hij dronken? . . . . Het licht van zijn lamp schoof een rechte lichtstreep over den weg . . . . Wat ging hij doen? Lies was toch thuis? Lies, die hij ontloopen wilde, want Christus, Wien dit feest gold, bracht scheiding.

Regelmatig roffelde de motor de stilte aan stukken . . . . de boomen en palen flitsten voorbij . . . . de huizen schoven langs hem weg.

Hé, wat een menschen hier nog in de dorpsstraat. Hij matigde oogenblikkelijk zijn vaart . . . . Wat?

Ach ja, ze gingen naar de Roomsche kerk . . . . „kindje wiegen,” dwaas gedoe.

Daar het huis . . . . het hekje stond open . . . . hij remde te weinig daarna te plotseling . . . . het achterwiel slipte, pijnlijk hard voelde hij zich tegen den grond slaan. De motor ronkte ergens ongestoord verder. Ben probeerde op te staan, maar een stekende pijn ontlokte hem een plotselingen kreet, toen versufte alles in zijn dronken hersens tot een vage doezeling . . . .

Kerstnacht, peinsde Lies, terwijl ze zat bij Bens bed.

Kerstmorgen, zou het al bijna zijn. Jezus geboren!

Op het tafeltje rekte een kaars haar vlammen tongetje omhoog. Troostend was dit kalme licht na den schrik van zoo straks.

Zij had wakker gelegen, snikkend gebeden om een oplossing te mogen vinden, gesmeekt of Ben mocht komen morgen of overmorgen, op Kerstmis en haar spreken van zijn hervonden geloof in het Wonder van Bethlehem.

Toen . . . . al uit de verte had ze een motor hooren naderen. In het begin van den avond waren er meer langs gekomen, had zij telkens zoo lang liggen luisteren, tot het geronk verstierf in den nacht . . . . Nu ging dat spelletje niet, want . . . . de schrik zat haar nòg in het lijf . . . . ze hoorde plotseling een slag, toen gedempter den motorklop . . . . en even later zacht een kreet. Hoe ze opgevlogen was, en zich inderhaast gekleed . . . . ze wist alles niet precies meer . . . . met enkele mannen, die op hun weg kerkwaarts langs

waren gekomen, had ze Ben naar boven gebracht. Het was haar, of ze al had geweten, dat hij het moest zijn, zoo kalm had ze zich getoond, zoo onverbaasd. Alleen ongerust . . . zou het heel erg met haar jongen wezen? En voor de mannen schaamde ze zich, toen ze de dranklucht bij hem had geroken . . . wat zouden die lui nu denken . . . zooveel mogelijk had ze het voor hen trachten te bedekken, door zelf hem bij de armen te dragen, zijn zwaar hoofd tegen haar borst.

Mevrouw scheen den schrik nog niet te boven; gelukkig had ze haar met zoete praatjes naar bed gekregen: zij zou wel waken . . . En Tootje, de eenige van het viertal, die wakker geworden, kwam kijken, had ze vlug gezegd, dat er een klein ongelukje was gebeurd en Tootje maar weer gauw moest gaan slapen, want morgen zou alles beter zijn . . .

Morgen! . . . De dokter had zoo pas gezegd, dat het, hoewel niet ernstig, toch vrij lang zou duren, eer het gekwetste linkerbeen weer hersteld en de hoofdwonde genezen zou zijn.

Nu had ze dan haar gebed verhoord gekregen, anders wel, maar hij wàs er dan, haar jongen.

Rustig lag hij nu te slapen, en haar liefde ging onzichtbaar zorgend om hem heen.

Een innig dankbaar gevoel doorstroomde haar, dat zij hem hier bij zich had. Wat konden alle booze gedachten uit die vreemde geleerde wereld beginnen tegen hem, wanneer haar liefde over hem waakte?

Had hij haar herkend zoo straks, toen hij tot bewustzijn komend, even zijn grijze oogen opende? En beteekende het loome gebaar van zijn arm toen, dat hij haar af wilde weren?

Maar God had hem nu immers naar haar toegevoerd? Niettegenstaande zijn pijn, was zij bijna blij, dat hij hier nu zoo hulpeloos lag, onder haar hoede. Haar waakuren werden vol van gebed om behoud voor zijn ziel en zijn lichaam. —

Vroeg in den donkeren morgen kwam mevrouw haar aflossen. Zij

kon dan nog enkele uren naar bed. Wonderlijk rustig sliep zij . . . . zou nu alles goed komen?

Lies had Willy beloofd, met haar in de stad ter kerk te gaan. Van de ziekenkamer kwamen goede berichten: het kón dus.

Dominee gaf een eigenaardige Kerstpreek; dit thema: Maria kreeg haar Zoon van God, maar moest Hem afstaan, offeren; Hij kwam voor de menschheid. En Hijzelf bracht dat offer later tot rijke vervulling. Maria moest Hem geven, en Hij gaf zichzelf weer, maar anders, ook aan Maria.

Uit de volle kerk in de roezige stadsdrukte met vertoon van roode hulst en kerstboomen in de etalages, overdacht Lies het gehoorde, dat een nieuwe gedachte over het Kerstmysterie in haar ziel had doen geboren worden.

Maria als moeder wilde zich geven aan haar kind; Maria als zondares zou zich moeten leren geven aan Christus, haar Heiland, nadat zij Hem, als kind geofferd had.

Zoo . . . . zij huiverde voor de toepassing aan haarzelf . . . . zou zij Ben . . . . moeten loslaten . . . . dat was het natuurlijke . . . . en zich aan Jezus geven . . . . Of zouden zij samen, Ben en zij, op dit Kerstfeest vereenigd zich aan den geboren Redder kunnen overgeven? . . . .

Willy's jongemeisjesgepraat belette haar verder gepeins, hoewel haar ziel in verborgen diepten aan deze vragen werken bleef.

Op den terugweg snelden haar gedachten reeds vooruit, naar Ben. Hij was wakker, had haar te spreken gevraagd . . . . Zij ijldde naar hem toe, vol hoop.

— „Je hebt misschien gedacht, Lies, dat dit ongeluk mij in den trant der oude Zondagsschoolboekjes, zoo maar pardoes „bekeerd” zou hebben . . . .”

Hoe ontrustte haar deze toon! Hoe voelde ze zich alles ontzinken! . . . .

„Maar dan moet ik je eerlijk zeggen, dat mijn overtuiging door zoo iets in 't minst niet verandert.”

Pijnlijk vertrok zijn mond, terwijl hij zich even wat meer naar haar toewendde.

Zij boog het hoofd, dat hij de tranen niet zou zien . . . . zij wilde sterk blijven, haar jongen aanhooren.

„Ik kan niet meer gelooven in alles, waar jij je zaligheid in vindt . . . . Lies, geef mij je hand . . . . zóó . . . . Je weet, hoeveel ik van je houd . . . . Ook dat is niet veranderd, dat is misschien nog gegroeid . . . . Maar toch, het kàn niet . . . . En jij van jouw standpunt zult ook moeten zeggen: het måg niet . . . . Dåt wilde ik je zeggen, want je zoudt je anders misschien met ijdele hoop paaïen . . . .” Hij zuchtte diep, om dit onafwendbare . . . . zijn hand trilde in de hare . . . . hij drukte ze nog even vast, trok de zijne toen terug . . . .

„En laat mij nu maar alleen . . . . Nog één ding: wij blijven vrienden, hè . . . .”

Zij stond op, zonder woorden . . . . Toen hartstochtelijk vatte zij zijn hoofd, kuste hem, onstuimig . . . .

— „Jij blijft mijn jòngen . . . .” gesmoord fluisterde zij het. Dan, tot besef komend, wat zij deed, vluchtte ze, weg, naar haar eigen kamer.

O, God, was dit haar Kerstfeest?

Ze staarde naar buiten, den zonnigen weg over. Het leek wel lente, zoo zacht was de atmosfeer. Vanmorgen had ze dat als symbool van rijke beloften gevoeld, nu zag zij het als een bespotting. Het scheen wel of alles tegen haar samenspande: nu kwam de preek haar in gedachten . . . . was die speciaal voor hààr gemaakt? . . . .

Maria. Zij ook? Offeren. Dit? Zou ze ooit kunnen? Dan: haar geloof loslaten? . . . . 't Kon niet, het zat met haar diepste wezen vergroeid. Jezus — haar Redder. O waarom, waarom niet de zijne?

Toen voelde zij een hand op haar schouder. Móéder! Mevrouw . . . .

— „Kind . . . . ik heb gehoord van Ben, wat er tusschen jullie is . . . . Hij vroeg mij, eens even naar jou te gaan: hij was ongerust . . . .”

Tranen en bedwongen snikken, die eenige verlichting brachten.

— „Lies . . . . 't is hard, voor mij ook . . . . 't overrompelt mij . . . . en tóch . . . . 't kan niet anders . . . . Maar hij is nog jong, kind . . . . wie wéét!”

Mevrouw zocht naar meer troost. Ze vond niet . . . . Lag alles

hopeloos uit elkaar? Haar man kerksch en dogmatisch . . . zij anders, bezwaard en verslagen over de kerkelijke verdeeldheid . . . nu Lies en Ben, gescheiden, nòg dieper. Hoe droef, hoe oneindig droef . . .

Maar was zij dan voor niets een tweede moeder voor dit kind? . . .

— „Lies, zullen wij samen bidden?” Een doffe knik, toch met dankbaarheid.

Woorden vond ze eerst niet, maar toen . . . of ze ingeving kreeg, worstelde zich het gebed los uit haar ziel, die den gang naar Bethlehem was gegaan, waar de geboren Koning der menschen ook voor hen wel troost en uitkomst zou weten. Bij de Kribbe ontmoette zij al haar gelieven . . . alleen Ben ontbrak, haar oudste, voor wien zij toch al zóó veel had gesmeekt . . . Moest ze hem loslaten, voor altijd? Kon God zoo'n tragiek toelaten? Haar gebed werd het meest een vraag om hem ook, hem ook te brengen bij Jezus.

Reeds den dag na Kerstmis vertrok Lies. Op haar uitdrukkelijk verlangen ging ze alleen.

De paardetram rammelde schokkend door den donzigen mist van den laten morgen. Alle heerlijkheid leek wel gevloten, alles leek grauw en akelig.

Toch, heel diep in haar hart, waar het zwaard door was gegaan, glom een kleine vonk van Godsvrede, profetie van een eens stralende Kerstzon?

En naar haar oude stille huis bij Vader nam zij mee terug de onnoodige schatten van haar liefde, om die te gaan brengen aan den Man van smarten, die ook haar smart had gedragen, en misschien eens zou omzetten in den jubel der eeuwige verlossing, ook voor haar jongen.

Rotterdam, Dec. 1926.